

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות המוצאת **ארבע נספות** 53

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

איזהו בן חורין?

לקראת פסח חשוב שנדע שהחרות האמיתית היא ההשתחררות מכל הכחות הפועלים על האדם ומושלים בו. מתוך הרצאה של הרב אמנון יצחק

אדם שיכול לשלוט על עיניו, זהו בן חורין. אך אדם שהעיניים שלו שולטות בו, הוא במאסר יצרו, נשלט ולא משוחרר, מוגבל ונכה. רק מי שמולך על כל כחותיו ויצריו, הוא מלך אמיתי, משוחרר וכן חורין. דמאן מלכי? רכנן! מי הם המלכים האמיתיים? החכמים!

ואמרו על חסיד שפגע (שפגש) באנשים ששבים ממלחמת האויבים ושללו שלל, אחר המלחמה החזקה. אמר להם: "שבתם מן המלחמה הקטנה ושלולים שלל, התעתרו למלחמה הגדולה". אמרו לו: "ומה היא המלחמה הגדולה?" אמר להם: "מלחמת היצר וחיליו" (חובת הלבבות - שער ה', יחוד המעשה ה') שהרי איזהו גבור? הכובש את יצרו. שנאמר: (במשלי טז), "טוב ארך אפים מגבור ומשל פרוחו מלכד עיר". (משנה מסכת אבות פרק ד)

כיצד מגיעים לזה? מהו המפתח והדרך לשחרור?

הפסוק אומר: **"שפטים ושטרים תתן לה ככל שעריה אשר ה' אלקיה נתן לה לשבטיה ושפטו את העם משפט צדק"** אם נחפוץ באמת ובתמים להגיע לשלמות קיום רצונו יתברך ולא רצוננו! ניתן שופטים ושטרים בכל שערינו: שתי עינים, שתי אזנים, שני נחירים ופה, שהם שבעת השערים להכנס ולצאת בהם. ורק על פי התורה נקבע מה מותר ומה אסור להכניס ולהוציא בהם. ונתאמץ לקיים בכל כחנו, אפשר ואפשר שה' יסייענו על מעשי רצונו, כי **"בדרך שאדם רוצה לילך - יבא" (מוליקין אותו. דכתיב: (ישעיה מח) "אני ה' אלקיה מלמדך להועיל, מדירכה בדרך תלך". (עין יעקב על מסכת מכות אות י')**

וכן **"בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". (משנה מסכת אבות פרק ב)**

המשך בעמ' 6 <<<

הרע".

כשאנחנו אומרים לעצמנו או לאחרים, שאנחנו רוצים באמת, אבל איננו יכולים, מה אנחנו אומרים בעצם? - אנחנו אומרים שאנו אסורים במאסר יצרנו! לכן באה התורה ללמד אותנו כיצד להשתחרר מכך ואיך להיות בן חורין, לשלוט בעצמנו על פי אמות המידה שהבורא שבראנו רוצה בהם. והמצליחים בזה נקראים בני חורין.

צא ולמד מחיל שהתגייס. עד עתה חי בבית חם ומפנק. קם מתי שהוא רצה, ישן כשרצה, אכל לבש והתנהג רק כפי שרצה. אבל כשהוא מגיע לצבא, מיד עם קבלתו מתחילים לשחרר אותו מכל הפינוקים. מעתה הוא ברשות הצבא לעשות בו כפי

רצונם וחייב לציית לכל צווי ופקודה של מי שקדם לו, בלא אומר ודברים, אחרת יענש על אתר בחומרה רבה.

התורה הופכת אותנו לחיילים בצבא השם. גם אם טבוע בנו הרצון לפינוקים של תאוות החומר כגון: גזל ועריות, שנפש האדם מחמדתן, באה התורה ומשחררת אותנו לאט לאט מהכבלים והופכת אותנו לצדיקים.

בפסח עם ישראל השתחרר. זהו חג העצמאות של היהודים. אבל עצמאות, זה לא לעשות כל מה שרוצים. עצמאות, זה לא שחרור. זו שליטה והגבלה רצונית.

אנחנו קרובים לחג הפסח, חג החרות, יום העצמאות של היהודים. היהודים יצאו מעבדות לחרות. מה הפירוש מעבדות לחרות? לא היציאה ממצרים והפסקת העבדות, היא העיקר. זו לא החרות האמיתית. החרות היא עצם קבלת התורה וההשתחררות לא רק מעול משעבדים ואונסים, אלא בעיקר מכל הכחות שפועלים על האדם ומושלים בו.

התורה נותנת לאדם את הכח להתגבר על יצריו ועל הכחות הטבעיים בו. כמו שכתוב בגמרא: **"גזל ועריות נפשו (של אדם) מחמדתן ומתאוה להם" (חגיגה יא'.)** זה טבעו והוא צריך ללחום בו. באה התורה הקדושה ומשחררת את האדם, ככתוב: **"המכתב מכתב אלקים הוא חרות על ה' (שמות פרק לב) 'אל תקרי חרות אלא חירות' (עירובין נד'.)** שכל העוסק בתורה נקרא בן חורין. בני חורין, הם אנשים שמשוללים מכל שעבודי הגוף, בין ע"י גורם חיצוני ובין ע"י היצרים הפנימיים של האדם..

פעם אמר לי יהודי: "אני מוכן ואפילו רוצה לשמור שבת, אבל אני לא יכול - בלי - כדורגל וכלי סגריות". אמרתי לו: "מי אמר לך שאסור לך לעשן סגריות? מי אמר לך שאסור לך ללכת לכדורגל?" ענה לי: "כל החרדים אומרים שאסור". אמרתי לו: "ואני אומר לך שמותר!". לרגע הוא עמד נדהם וכשהתעשת שאל אותי: "מה אתה רפורמי?" אמרתי לו: "דוקא אורתודוקסי". שאל: "אז איך אתה אומר שמותר?" עניתי לו: "מותר לא לחלל שבת, מותר לא לעשן סגריות בשבת, מי אמר שאסור?" אז הוא אמר: "מה אתה מחליף לי מילים?" אמרתי לו: "לא, זו המציאות! עד היום היית אתה, אסור בכבלים של הסגריות ואסור במאסר של הכדורגל. אסור - ולא מותר. מהיום אם תשמור שבת, אתה מותר וכן חורין, התרת את עצמך מן המאסר של יצר

מעשי גדולים

כשני, תולעת ואזוב

כיצד השפיל עצמו רבי זושיא מגאותו כתולעת וכאזוב

הועיל, רבי זושיא עמד על שלו. הקהל החל לאבד את סבלנותו ולבסוף לקחו אותו לרב העיירה שפסק כמובן להחזיר מיד את הכסף. הנאספים הוציאו את הכסף בכח מידי וגרשוהו בחרפה מן העירה.

לימים עבר המגיד ממזריטש בעיירה. התלונן לפניו רב העיירה על התנהגותו של אותו הלך עני.

המגיד ממזריטש הבין שמדובר ברבי זושיא ובהזדמנות הראשונה שאלו לפשר התנהגותו.

השיב לו רבי זושיא: "כשראיתי את יגונם של בני הענים היתומים בחופתם, נכמרו רחמי עליהם והחלטתי להעניק להם את הכסף שהרבי נתן לי לנשואי בתי. אולם בדרך לחדרי כשהלכתי להביא את הכסף, "ליוה" אותי יצר הרע והחל לשתול בי מחשבות של כבוד: "אתה יותר גדול מאברהם אבינו" שמעתי את אותו מלך זקן וכסיל לוחש באזני. חששתי שמידת הגאווה תחדור אל לבי ועינתי ליצר הרע: "אתה רוצה להכשילני? אתה תראה שיקחו ממני את הכסף ויגרשו אותי מן העיר בחרפות ובגידופים..." ■

שנאסף בעמל רב - אבד. והנה, החתן היתום, הודיע באותו רגע שאם לא יקבל את הסכום כולו לפני החופה, אין הוא אומר "הרי את מקודשת לי". הבכיות של אם הכלה ושל הכלה עצמה עוררו את רחמי הצדיק.

רבי זושיא נכנס והכריז "מצאתי את הכסף". שמחת הנאספים היתה גדולה,

אבל למרבה ההפתעה הודיע ר' זושיא, שהוא דורש עמלה כשכר טרחה עשרה אחוזים מערך המציאה.

הקהל נדהם מחוצפתו של ההלך העני והם החלו לגעור בו: "אינך מתבייש? אין בלבך רחמים על כלה עניה? כך אתה רוצה לביישה ברכים?" אולם דבר לא

רבי זושיא מאניפולי עני מרוד היה כל ימי חייו. כאשר הגיעה בתו לפרקה לא היתה בידו פרוטה, כדי להשיאה כראוי. בני ביתו הדואגים דוחקים בו שיראה מה לעשות, שישתדל ויביא טרף לביתו ואילו הוא עצמו בד' שם מבטחו.

יום אחד מקבל ר' זושיא הודעה מרבו המגיד ממזריטש שיבוא לביתו. נסע רבי זושיא לבית המגיד ורבו מודיע לו ללא שהיות: "יודע אני שאין בידך סכום כלשהו להשיא את בתך, הא לך חמש מאות רובל ומן השמים יסייעו בידך למצא חתן ראוי לבתך".

בדרכו חזרה לביתו התעכב באחת האכסניות שבדרך. פתאם שמע קול רעש ומהומה מלווה בבכיות רמות. הסתכל הצדיק מבעד לחלון חדרו ולצערו נוכח לדעת שהופרה שמחת נשואיה של יתומה מאב, משום שהחתן אינו רוצה לפתע לקדש את המיועדת לו.

יוד רבי זושיא לברר מה קרה. מפי המוזמנים שמע שהאלמנה אם הכלה, נוכחה לדעת ממש לפני העמדת החופה שכסף הנדוניה בסך חמש מאות רובל,

דבר יום ביומו

הלכות הנוהגות יום יום, עפ"י פסקי המשנה ברורה

רעה והרביעית להעביר המים שנטמאו. (סימן ד' סעי' ב' סק"ט סק"י)

ג. יברך לכתחילה בשעה שהוא אוזח הטלית בידו ורוצה להתעטף בו ולא בשעה שעדיין מקופלת. (סימן ח' סק"ב)

ד. קודם שיברך, יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים, כדי שלא יברך לבטלה, דהיינו: אם נפסק אחד מהשמונה חוטיין ונתקצר באורכו כשר, בין שנשאר כדי עניבה ובין שלא נשאר. ואם נפסקו שנים מהשמונה חוטיין, אם דקדק בשעת עשית הציצית שיהיו ד' ראשים מצד אחד וד' ראשים השנים של אלו החוטיין מצד השני ונפסקו שנים מצד אחד, בין שנשאר כדי עניבה, בין שלא נשאר, כשר. ואם לא דקדק בשעת עשיה, או שדקדק ונפסק אחד מצד זה ואחד מצד זה, אם נשאר כדי עניבה אפילו באחד מהן, כשר. ואם לא נשאר אפילו באחד מהן כדי עניבה, פסול. (סימן ח' סעי' ט' סימן י"ב סעי' א')

ד. טוב להקפיד בנטילת ידיים שחרית, בכל הדברים המעכבים בנטילת ידיים לסעודה. (סימן ד' סעי' ז')

ה. לא יגע בידו קודם הנטילה, לפה ולא לחוטם ולא לאזנים ולא לעינים ואפי' להעביר ידיו על גבי עינו מבחוץ, יש להזהר אם אפשר לו. (סימן ד' סעי' ג' סק"ב)

ו. מאד יש להזהר שלא ליגע קודם הנטילה, בשום מאכל ואם נגע באוכל, ידיחנה ג' פעמים. (סימן ד' סק"ד)

ציצית

א. יתעטף בציצית מיד אחר נטילת ידיים, כדי שלא ילך ד"א בלא ציצית. (סימן ח' סעי' א' סק"א)

ב. העטיפה והברכה, שתיהן יהיו לכתחילה בעמידה. (סימן ח' סעי' א')

הרב יוסף הלפרין

מיוחד לגנזי המלך

נטילת ידיים

א. מיד כשיתעורר משנתו ואינו רוצה לישן, יטול ידיו אף שנשאר מושכב ומכל שכן, שלא ילך ארבע אמות בלי נטילת ידיים וצריך מאד להזהר בזה. (סימן א' סק"ב)

ב. נוטל כלי של מים ביד ימינו ונותנו ליד שמאלו, כדי שיריק מים על ימינו תחלה וגם באיטר, אזלינן בתר ימין דעלמא. (סימן ד' סעי' י' סק"ב)

ג. ידקדק לערות עליהן מים שלש פעמים להעביר רוח רעה ששורה עליהן ויטלם לכתחילה עד פרק הזרוע וצריך לפשוט הכפות כמי שרוצה לקבל דבר ויגביהם כנגד הראש ויטול פעם אחת על יד ימין ואחר כך על יד שמאל, עד שלש פעמים בסירונית. ובספר 'מעשה רב' כתב: ארבע פעמים. שלש פעמים להעביר רוח

שו"ת 'חברותא'

גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

וערכת 'חברותא'

מיוחד לגנזי המלך

ברכות דף נ"ב ע"ב

האם צריך למלא כוס של ברכה עד גדותיה?

שאלה: מבואר בהלכה שבכל כוס של ברכה, כגון כוס של קדוש וארבע כוסות בליל הסדר יש לקדש על כוס מלא. רצוני לברר האם הכונה שצריך למלא את הכוס בין עד גדותיה ממש, או לא?

תשובה: כתוב בשו"ע (או"ח סי' רע"א סעיף י'): 'מקדש על כוס מלא יין וביאר המשנה ברורה (סקמ"ב): משום שכוס של קדוש והבדלה הוא בכלל 'כוס של ברכה' שצריך להיות מלא. וכן הדין בארבע כוסות של ליל הסדר, שגם הם בכלל 'כוס של ברכה', כמבואר ב'פרי מגדים' (משב"ז תחילת סי' תפ"ו).

מחלוקת הפוסקים בגדר כוס מלא

כתב הרמ"א בסימן קפ"ג (סעיף ב'):

הכוס, או לא).

דעת הגרש"ז אויערבאך

שמענו מהג"ר מאיר שמחה אויערבאך שליט"א בשם אביו הגרש"ז זצ"ל שהוכיח מדברי הגמרא הנ"ל כדעת הסוברים שאין למלאות 'כוס של ברכה' עד גדותיו ממש. ומה שאמרו בגמרא (ברך נ"א א): 'שכוס של ברכה צריך שיהא מלא' ואמר על זה רבי יוחנן: 'שכל המכרך על כוס מלא נותנים לו נחלה בלי מצרים' ורבי יוסי בר חנינא אמר: 'שזוכה ונחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא', אין הכונה שיהיה הכוס מלא באופן שישפך מהכוס, אלא הכונה היא שימלא את הכוס ביין בעין יפה ולא יחוש להפסד

ממונו ברבוי יין. והוסיף הגרש"ז שכן נראה גם מצד הסברא, שהרי גם בכוס שאינה של ברכה, אם ממלאים אותה ומגישים לבן אדם שמכבדים אותו, אין ממלאים לו כוס מלאה עד גדותיה. ולכן אין צורך למלאות כוס של ברכה, באופן שמצוי שישפך עד גדותיו. וכן היה נוהג למעשה, ב'כוס של קדוש' ובכל 'כוס של ברכה', חוץ מ'כוס של הבדלה' שבו יש ענין שישפך מעט יין. (כמבואר ברמ"א סי' רצ"ו סעיף א'). ■

זכוס של ברכה ימלאנו שיהא מלא עד גדותיו'. וכתב 'המשנה ברורה' (סק"ט): 'אף שרגיל לישפך קצת על הארץ' (ואין חוששין לכל תשחית).

אבל הס"ז סק"ד כתב: שראה הרבה בני אדם שאינם ממלאים את הכוס ממש, אלא מניחין קצת ריקן למעלה. וכן מביא 'המשנה ברורה' (שם) שיש שאין ממלאים כוס של ברכה עד גדותיו ממש, כרי שלא ישפך מעט מהיין על הארץ ואף על פי כן, יש עליו שם מלא. (ועי' שעה"צ סק"ח שכן מוכח ברא"ש לשיטת רבינו תם).

ראיה מדברי הגמרא

בגמרא ברך נ"ב עמוד ב' אמרו, שבית הלל סוברים: 'ניצוצות לא שכיחי'. דהיינו,

שאינן חוששים בכוס ששותה בה יין שמה ינתזו ניצוצות מתוכה על אחורי הכוס. ולכאורה, אם יש ענין ב'כוס של קדוש' בשבת ובכל 'כוס של ברכה' למלאותו עד גדותיו ממש, אם כן, היה מן הדין שיודו בית הלל לבית שמאי ב'כוס של ברכה', כיון שהוא מלא עד גדותיו, שכיח בהם ניצוצות ולכן צריך לטול ידים לפני הקדוש ואחר כך למזוג את הכוס (שהרי בנקודה זו נחלקו בית שמאי ובית הלל, אם יש לחשוש לניצוצות שינתזו מן

אוצר הספרים

אוהב ספר

'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה ספרים'

פעם סיפר רבי מרדכי רבינוביץ מנכדי היהודי הקדוש מפשיסחא: "צעיר לימים הייתי בבואי בפעם ראשונה לגור אל 'השפת אמת', לאחר קבלת שלום הלכתי לבקר את בנו רבי אברהם מרדכי", הלה השאלו את הספר 'תורת משה' מבעל 'החתם סופר' זצ"ל שעמד בארונותיו. "כשהחזרתי לו את הספר שאלני: אם יכול אני לחזור בפניו על דברים שראיתי בפנים. עשיתי כדברו". אמר לי בשם אביו 'השפת אמת': "כשיש לאדם ספרים בביתו, עליו לדעת את תוכנם באופן שיהיה מסוגל לחזור לכל הפחות על ענין אחד מכל ספר" לשמע דבריו השתוממתי, מאחר שספריו אשר בבית היו ממוספרים והבחנתי שמספרם עולה על חמשת אלפים! ■

זיקה פנימית עמוקה. מתוך אהבה בוערת לאורייתא וקב"ה. מקיים היה בנפשו דרך הפלגה את מאמר החכם מקשטיליא רבי יצחק קאנפנטון ז"ל "לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה ספרים, באשר אין חכמת אדם מגעת אלא עד מקום שספריו מגיעים". במיוחד הגה חיבה לספרים מדפוסים עתיקים, (אפילו אם היתה קיימת הוצאה מאוחרת יותר) עצם הספר ממהדרה קודמת יקר היה בעיניו "ספר עתיק בבית יהודי הוא תכשיט" נהג לומר כל ספר העומד בספריתו נשתמר מצולם במחו. "אינני מבין" אמר פעם "כיצד מחזיק אדם ספר בביתו, מבלי לעבור עליו מהחל ועד כלה"

הרבה גדולים מישראל השקיעו מהונם ואונם לרכישת ספרים וכתבי יד עתיקים - אולם בעל 'האמרי אמת' מגור, היה יחיד במינו בתחום זה.

עוד מימי בחרותו התחיל לרכוש ולאסוף מבחר של ספרי קדש בכמויות ניכרות. כשבא בבית הנשואין כבר היתה ברשותו ספריה בזעיר אנפין שגדלה במהירות משנה לשנה. הודות לקשריו עם מפיצי ספרים ידועי שם, שדאגו להמציא לו כל ספר וכתב יד העשוי לענין אותו, עד שהכילה ספריתו אלפי ספרים נדירים. ובאהבתו לספרים נצמד אליהם תמיד, בימים ובלילות, עד שלא היו יכולים להזיזו מהם.

אהבתו לספרים הקדושים נבעה מתוך

פרשת מצורע

”וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ”

ולכאורה היה צריך להיות כתוב 'והנה נרפא הצרוע מנגע הצרעת'?

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד לגנזי המלך

בדרך הטבע אין תרופה לצרעת ורק על ידי זה שהצרוע חזר בתשובה נרפא נגע הצרעת. ואם כן, איך "נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת"? התשובה היא: "מִן הַצָּרוּעַ"! כשאדם חוזר בתשובה מאהבה הרי אפילו הזדונות נהפכים לו לזכויות. וזה מה שאומר הפסוק: "וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת" כלומר הנגע עצמו, שהיא העבירה והזדון נהפך לרפואה ולזכות וכל זה בזכות ה"צָרוּעַ" שחזר בתשובה אמיתית. (רבי שמואל די אוזירא, בהקדמתו למדרש שמואל על מסכת אבות)

תירוץ אחר אומר ה'חתם סופר': "וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ", רק אחרי שהיה צרוע, עשה תשובה. ולכן צריך להביא קרבן לכפרה (למרות שהצרעת עצמה מכפרת, כפי שאומרת הגמרא בכרכות ה': 'כֹּל מִי שִׁישׁ בּוֹ אַחַד מִזְבֵּחַ כִּפְרָה') על שלא התעורר לחזור בתשובה בלא יסורים. מה שאין כן אם היה חוזר בתשובה עוד לפני היסורים, הרי היה מתכפר לו בלא קרבן ולא עוד, אלא שהזדונות נעשים לו כזכויות.

למקום, אלא מדבר בהעתק לבו מן הדרך הרע אשר היה בו אל הדרך הטוב והוא שיקבל עליו להתקרב אל הכהן ולבקש תורה מפיהו. ועל זה אמר "זאת תהיה תורת...". ואח"כ משקבל עליו להיות 'טהור המחשבות' ו'טהור עיניו' מראות ברע (כונתו: שאדם הוא לא חפץ. ולכן אי אפשר לקחת אותו ממקום למקום, כיון שהאדם מצוי היכן שמחשבתו מצויה וכפי שפירש רש"י על הפסוק: "קח את אֶהָרֹן" (ויקרא ח' ב') 'קחנו בדברים ומשכחו'. כך גם כאן הכונה של "וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת" - שמבחינה השקפתית, ישנה את התנהגותו ומחשבתו לדוגמת הכהן, שיהא 'טהור מחשבה' ו'טהור עינים' מראות רע (באנשים), אזי "וְיִצָּא הַכֹּהֵן אֶל מַחוּץ לַמִּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ" (ויקרא פרק יד) - אותו עון שגרם לו הצרעת. והוצרך לומר "מִן הַצָּרוּעַ", להורות שהרפואה הנפשית באה לו מצד שהיה "צָרוּעַ", כי הצרעת הכריחו אל התשובה ואע"פ כן, הקב"ה מקבל תשובתו אע"פ שנעשית על צד ההכרח וההעדר הכרוך בתשובה כזו.

"זאת תהיה תורת המצרע...". (ויקרא י"ד, ב')

אומר הגאון מוילנא: על הגמרא (פסחים קי"ח.): 'אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה: כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים. שנאמר: 'לְכַלֵּב תִּשְׁלַכְנוּ אֹתוֹ' וכתוב בתריה: "לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שׂוֹא" וקרי ביה לא תשא' מכאן ביאור למאמר חז"ל תמוה: 'אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא' (שבת קנ"ה) (תרגום: אין עני מכלב ואין עשיר מחזיר). דלכאורה אינו מובן למה מספר לנו זאת.

אלא כי באמת כל התורה מפי הגבורה שמענו ועם כל זה אנו רואים כי לא כל הלאוין שבתורה שוים בעיני הבריות. כי יש לאוין שהעולם נזהר בהם עד מאד, כגון "וְאֵת הַחֲזִיר... לֹא תֹאכְלוּ" (דברים פרק יד) שאם רואה אדם בחברו שאוכל חזיר, יפרוש ממנו ולא ירצה להתחתן עמו ויבוש לדבר עמו. מאידך, יש לאו חמור מזה הרבה וקל הוא בעיני האדם וכצחוק נחשב הוא בעיניהם, כגון לדבר לשון הרע. נמצא כי הלאו של "חֲזִיר", הוא 'לאו עשיר', כי הכל יראים ממנו. והלאו דלשון הרע, הוא 'לאו עני' שאין מי שירא ממנו.

אמנם חז"ל אמרו: 'כל המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים' והטעם בזה, כי גם המספר, דרכו תמיד לנבוח ככלב. זהו שאמר רב פפא דרך רמו, 'לית דעני מכלבא', רצה לומר לית (אין) 'לאו עני' (יותר) מלשון הרע, 'ולית דעתיר מחזירא', ואין 'לאו עשיר' מהלאו ד"וְאֵת הַחֲזִיר... לֹא תֹאכְלוּ", שהכל יראים ממנו.

"וְהִנֵּה בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת כָּל שְׂצֵרוֹ...". (ויקרא י"ד, ט')

אומר ה'כלי יקר': פרט את ראשו וזקנו וגבות עיניו. לפי דרכנו נוכל לומר שלכך פרט שלשה ראשי אברים אלו, לפי שהם קרובים אל שלשה ראשי עבירות אשר עליהם באים הנגעים. "אֵת רֵאשׁוֹ" - לכפר על גסות הרוח, הרוצה להיות לראש לכל דבר, כמו שנאמר (ישעיהו ג' ט"ז י"ז): "יַעַן כִּי גִבְהוּ בְנוֹת צִיּוֹן וַתִּלְכְּנָה נְטוּוֹת {נְטוּוֹת} גְּרוֹן... וְשִׁפַּח ד' קָדְקֵד בְּנוֹת צִיּוֹן...". "וְאֵת זָקְנֹו" - הם השערות סביב לפיו, לכפר על פי המדבר בלשון הרע, "וְאֵת גְּבַת עֵינָיו" - לכפר על צרות העין.

"...פִּנְגַּע נִרְאָה לִי בְּכִית" (ויקרא י"ד, ה')

פירש"י בפסוק ל"ד: "וְנִתְתִי נֶגַע"

"...תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (ויקרא י"ד, ב')

אומר ה'כלי יקר': מכריחו שבעל כורחו שלא בטובתו יובא אל הכהן לבקש ממנו רפואה לדעת מוסר השכל, כי אילו הלך מתחילה מרצונו לבקש תורה משפתי כהן ולהיות מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום ושלא לשלח מדנים בין אחים בשוט לשונו, אז לא היה בא לידי צרעת ומאחר שלא עשה זה מרצונו בהיותו 'בריא אולם' (תהילים ע"ג ד'), הנה עכשיו "וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" בעל כורחו, לבקש ממנו דרך התשובה.

והו שנאמר: "זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (ויקרא פרק יד), כי ביום שיחדש לב טהור בקרבו ויקבל עליו לשוב בתשובה, בו ביום יובא בעל כורחו אל הכהן ללמוד ממנו דרך ה'. ולשון "וְהוּבָא" אינו מדבר בהעתק ממקום

נגע צרעת בבית ארץ אֲחֻזְתְּכֶם (ויקרא י"ד לד')

רש"י אומר: 'בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן'. אבל חז"ל אומרים: 'על שבעה דברים נגעים באין.. ועל צרות העין' (ערכין דף טז).

במדרש נאמר (ויק"ר י"ז, ב'): 'אדם אומר לחבירו: "השאיילני קב חטים" ואמר לו: "אין לי!" "קב שעורים" אין לי!" "קב תמרים" אין לי!" אשה אומרת לחברתה: "השאיילני נפה" היא אומרת: "אין לי!" "השאיילני כברה" ואומרת: "אין לי!" מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בתוך ביתו ומתוך שהוא מוציא את כליו, הבריות רואות ואומרות: "לא היה אומר: אין לי כלום? ראו: כמה חטים יש כאן! כמה שעורים! כמה תמרים יש כאן!"

האמת היא שדוקא יש לו מכל טוב, אלא שהוא כילי ומסרב להשאל לחברו מטעמי צרות עין. למחרת, כשבאה עליו הצרעת, מגיע הכהן ומורה בראש וראשונה להוציא את כל הכלים אל מחוץ לבית ואז באים השכנים לעזור לו להוציא את הציוד ורואים שיש לו "בכל מכל כל"; חטים, שעורים, תמרים, נפה וכברה...

כשבא הכהן לבית, צריך שיזהר על הבית. והיכן מזים? הדין הוא, שמזים על המזוזות ועל המשקוף. ברם, כשמדובר בצרעת אדם' מזים על הבהונות ועל תנוך האזן. מדוע? מפני שהצרעת באה על האדם בגין לשון הרע. וכי למה ברא ד', אצבעות כמו יתדות, בכדי שיחזיקם באזן ולא ישמע לשון הרע! אבל בבית - הבעיה היא בצרות העין. הוא סגר את הדלת מפני השכנים, לכן עתה צריך להזות על הפתח! כך מסביר ה'משך חכמה'.

בענין לשון הרע, אומר ה'חפץ חיים': אם עושים חשבון רואים עד כמה הענין חמור: נניח שאדם מדבר לשון הרע חמש מילים בכל יום. בשבוע הוא עושה 35 עבירות. בחודש הוא עושה 150 עבירות ובשנה 1800 ובמשך שני חייו (שבעים שנה) יותר מ-100,000 עבירות!!! ומאחר שמכל מלה נברא מלאך מקטרג, הגע בעצמך, להיכן אתה הולך? ולא יפה בעצם אתה מוביל את כל הכבודה הזאת שלך איתך?! ■

'פרימוס' לא שולחים מאמריקה ללא דף הוראות, אז קל וחומר, שעולם לא בונים ללא דף הוראות..."

יש קרבן של מצורע עשיר ויש קרבן של מצורע עני.

"והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן... ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אָשֶׁם לתנופה לכפר עליו..." (ויקרא י"ד, כ' - כ"א) ובסוף קרבן

העני כתוב: **"והנותר מן השמן... יתן על ראש המטהר לכפר עליו..."** (ויקרא י"ד, כ"ט)

למה בפסוק כ' כתוב **"וכפר"** ובפסוק כ"ט כתוב **"לכפר"**? מה ההבדל בין דל לעשיר?

אומר ה'משך חכמה': צרעת באה על גסות הרוח. מילא, כשאדם עשיר נהיה בעל גאווה, אפשר לסבול זאת. הוא יקבל צרעת ועם מעט בזיונות הוא יפסיק. אבל דל גאה?! גם עני וגם גסות הרוח?! איך אפשר "להסדר" אתו?! כאן צריך רחמי שמים שיתכפר לו. לכן בעשיר, אומרת התורה **"וכפר"** הכהן כי הקרבן הוא כפרתו המושלמת. אבל בעני, יעשה כהן את סדר ההקרבה כדי **"לכפר"**, אך עדין צריכים רחמי שמים והמשך תקון המידות.

"כי תבאו אל ארץ פְּנֵעַן... ונתתי"

"וצנה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים... ועץ ארז ושני תולעת ואזב" (ויקרא י"ד, ד')

למה צריכים להביא ארבעה מינים דוקא?

אומר רבנו יוסף חיים מבגדד ב'אדרת אליהו': יש 'ארבע כתות אין מקבלות פני שכינה' (סוטה מ"ב, ב.). ר"ת **חשמ"ל**: חניפים. שקרים. מספרי לשון הרע. ליצים.

המשותף לכל הכתות הללו הוא שהן חוטאות בעון הלשון. כנגד אותן ארבע, שחוטאות בעון הלשון, אומרים למצורע שיביא ארבעה מינים, כדי שיזכור שיש 'ארבע כתות שאין מקבלות פני שכינה' ומכאן ולהבא יזהר!

אומר הרמב"ם ב'פרקי אבות', שיש חמשה סוגים של דבורים:

- דבור של 'מצוה' - כגון: תורה, מצות...
- דבור 'אהוב' - כגון: מוסר, ספורי צדיקים...
- דבור 'מאוס' - כגון: דברים בטלים...
- דבור 'שנוא' - כגון: לשון רע, הוצאת שם רע, שקר וכד'.
- דבור 'מותר' - כגון: בעניני פרנסה, מכולת וכד'.

המלוי של האות פ' (פה) הוא האות ה'. וזה בא לומר שיש חמשה סוגי דבור בפה.

כך אומר ה'אדרת אליהו' והוא מוסיף: ש"שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת פרק ח) מי ששומר את פיו לדבר רק דבורי מצוה - הוא לא ידע לדבר לשון הרע. לכן מהי אפוא תקנתו של המדבר לשון הרע? אם ת"ח הוא? - שיעסוק בתורה!.

אצל גדולי ישראל רואים שהם הופכים את הדבור שנקרא **'מאוס'**, ללמוד דרך בעבודת ד', בבחינת **"בכל דרכיך דעהו"** (משלי ג' ו') ובכך הם הופכים אותו לדבור **'אהוב'**.

וכבר סיפרנו כיצד הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה מקיים **"בכל דרכיך דעהו"** כשקבל 'פרימוס' מארה"ב ולא ידעו כיצד להפעיל אותו. אמר: 'בודאי יש דף הוראות'. חפשו ומצאו. אמר: "הנה הוכחה שתורה משמים! כי אם

תפילה

"הִלְלוּ קל בְּקִדְשׁוֹ"

איזהו בן חורין?

המשך מעמ' 1 >>>

דהנה ידוע בתורה הקדושה יש רמ"ח מצוות עשה, כנגד רמ"ח אברים שבאדם. כל מצוה מיוחדת לאבר אחד. וכשאדם מקיים המצוות ומשבר כל עצמותיו ואבריו לקבל עליו עול תורה ומצוות, לעבוד בהם את השם, נעשה מלך על כל אבריו וכל אבר שמשבר ומכניע אותו לעבודתו יתברך, נעשה מלך ושליט על אבר ההוא. והנה ידוע שחמשה אברים אינם ברשותו של אדם, היינו: עינים אזנים וראש הגויה, אינם ברשותו להטותם לעבודת ה'. ולכן מצד הדין אי אפשר להשיג זה להיות מושל על ה' אברים אלו, כי אינו תלוי ברצונו וחפצו רק רמ"ג אברים.

אבל אברהם אבינו עליו השלום, מחמת שהיתה מידתו מידת החסד והאהבה, שהיה עובד את ה' מאהבה ולא לקבלת שכר, נתעורר עליו גם כן חסרו של הקב"ה לעשות לו חסד חנם והמליכו על רמ"ח אברים, אף על פי שלא נתעורר בפעולתו באברים אלו כנ"ל, כי השי"ת משלם מדה כנגד מדה. וזהו שבחחלה היה נקרא: אברים - מספר רמ"ג, היינו שלא זכה עדיין למלוך על ה' אברים הנ"ל. ואחר כך זכה ונקרא אברהם בתוספת ה' - מספר רמ"ח, להורות שהמליכו הקדוש ברוך הוא על חמשה אברים הנ"ל גם כן (דגל מחנה אפרים - פרשת ויחי ד"ה או).

ובספר אגרא דכלה מובא: "שפטים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָהּ כְּכֹל שִׁעְרֶיהָ.. נִלְ לְפָרֶשׁ עַל ז' שְׁעָרִים שִׁפְתָּהּ הַבּוּרָא ית' בראש האדם, שמהם יוצא ההבל ועשויים להכניס ולהוציא כדמיון השער, דהיינו ב' עינים, ב' אזנים, ב' נקבי החוטם והפה שמהם יוצאים ההבלים. (ולדעתי זה סוד ז' הבלים המוזכרים בקהלת א), .. וכבר ידעת כי פ"ר בגימטריא; "מְלֶךְ" "מְלֶךְ" "מְלֶךְ" "מְלֶךְ", ובהוספת הוי"ה שם הרחמים בכל אחד להיות הוי"ה מלך וכו', אזי יעלה מספר משי"ח שיתגלה במהרה בימינו, אשר אז יהיה מלכות שמים שלימה ויתוקנו כל הבלים לטובה ולברכה. והבן מ"ש במשיח (ישעיה יא ג) .. ולא למראה עיניו ושפוט ולא למשמע אָזְנָיו יוֹכִיחַ" "הַרְיִחוּ פִּירָאֵת הַל" (ישעיה יא ד) .. וְכִבְרִית שִׁפְתָּיו.. וכו', והנה תראה נחשבים בו כל הז' הבלים.. והם עיקר החושים המשמשים לאדם, וצריך לשעבד כולם להבורא ית' לבל יביט ולא יטה אוזן ולא יריח ולא ידבר ולא יאכל וישתה, רק מה שנוגע לכבוד הבורא ית'ש, וצריך להמשיל השכל השורה במוח על כל השערים הנ"ל, דהיינו לשפוט בצדק איזה דבר יביט וישמע ויריח וידבר ויאכל, ומאיזה מהן ינעם. ■

פנינים יקרים ונפלאים על סדר מזמור "הִלְלוּ קל בְּקִדְשׁוֹ" שיש בה הודאה על כל נשימה ונשימה של האדם

"הִלְלוּהוּ בְּתַקַּע שׁוֹפָר"

כתב המלבי"ם: השופר מורה על יראת הרוממות ותרועה מורה על יראת העונש. ובשפתי חכמים כתב: שהשופר מזעזע את השומע ומרעיד את הלבבות לנצח את יצר הרע ועל ידי כך מועיל לכפות את הרע וזה הלול גדול ביותר.

"הִלְלוּהוּ בְּנֶבֶל וּבְנֹר"

כתב הרוקח: יש כאן ו' מיני כלי שיר ואלו הם: נבל, כנור, תף, מניס, עֶגְב, צֶלְצֵלִי והם כנגד ו' פעמים לשון שיר חדש, המוזכרים בספר התהילים, (לג, ג' - מ, ד' - צו, א' - צח, א' - קמד, ט' - קמט, ד')

"הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וּבְנֶבֶל"

רבינו סעדיה גאון פירש: תיבת "בְּמִנִּים" לומר במינים שונים של כלי ניגון וזמר, שלא הוזכרו כאן בפירושו.

"כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה"

התוס' במסכת עירובין (יח): הביאו בשם רבינו חננאל לקרוא הנשמה בדגש. ונלאו חכמי לב להבין דבריו הקדושים. ופי' המהרש"א: שכונתו לומר שהנשמה מתפרש מלשון שממה וחרבן בית המקדש, כמו (ויקרא כו, לב): "וְהַשְּׁמַיִ אֲנִי אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמַיִ עֲלֶיהָ אֵיבִיכֶם".

וביתר ביאור ביארו בזה, ששם נשמה, יכול להתפרש בשני אופנים: הא' לשון נשם, כמו: "וַיִּפֹּחַ בְּאָפְיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים" (בראשית פרק ב) וכמו: "הִדְלֹו לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ" (ישעיה פרק ב). הב' לשון שם, כמו "נִשְׁמָמוּ מִסְּלוֹת" (ישעיה פרק לג) וכמו "נִשְׁמָה כָּל הָאָרֶץ" (ירמיה פרק יב). ולזה התכוון רבינו חננאל לומר לקרוא את המ"ם של הנשמה בדגש, שאז אין ביאורו מלשון נשמת חיים, אלא לומר שכל הארץ הנשמה לאחר חרבן בית המקדש, אעפ"י ששוב אין מנגנים לפני הקב"ה בכלים אלו בבית המקדש שחרב, "תִּהְיֶה קֶה הִלְלוּהָ". ■

הרב יוסף ירושלמי

מיוחד לגנזי המלך

עשר פעמים תיבת הִלְלוּהוּ

במזמור זה נאמרו עשר פעמים תיבת הִלְלוּהוּ. כתב הריקנטי: שבאו כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם כמבואר באבות (ה, א) ועל כן כל דבר שבקדושה אינו אלא במנין של עשרה וכמו כן תמצא שעשרה קדושות הן זו למעלה מזו, כמבואר במסכת כלים א) (ו): 'שארץ ישראל מקודשת מכל הארץ והקדושה העליונה היא קדש הקדשים'. עוד מובא בספר הארת התפילה: שכתב האר"י ז"ל שעשרה הילולים הללו מרמזים לעשרת הספירות. "הִלְלוּ קל בְּקִדְשׁוֹ" - כתר. "בְּרִקִיעַ עֲזוֹ" - חכמה. "בְּגְבוּרָתוֹ" - בינה. ולאחר מכן כל הילול כנגד אחד מ"י ספירות חג"ת נה"י ומלכות. והמלבי"ם כתב: שהם כנגד י' זקנים, שעל ידיהם נאמר כל ספר התהילים. אדם, מלכי צדק, אברהם, משה, דוד, שלמה, יוסף ושלשת בני קרח.

יג' לשונות של הילולים

כתב רבינו המאירי: שהלשונות הללו המוזכרים במזמור זה, הם כנגד י"ג מידות שבהם מנהיג הקב"ה את עולמו.

"הִלְלוּ קל בְּקִדְשׁוֹ"

הוא עולם המלאכים שמשם ההנהגה למעלה מן הטבע. "הִלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ" - הוא הגלגל העליון התשיעי המקיף את כל שמונת הגלגלים וכולל כל העולם כולו ולפיכך אמר "עֲזוֹ" שבו מתגלה עזו של הבורא יתברך בהנהגה הטבעית. "הִלְלוּהוּ בְּגְבוּרָתוֹ" - הנעשות לעינינו בעולם הזה והוא כנגד ההנהגה העל טבעית. "הִלְלוּהוּ בְּכֹחַ גְּדֻלוֹ" - על ההנהגה הטבעית שבה הוא מתגלה ברובי גדלו. והיא מידת טובו יתברך. ומעתה אומר הכתוב במה להללו:

'משאית הפלאים' יוצאת לדרך!!!

50% הנחה

על כל מוצרי 'שופר שבחשאיית פרטים בעמוד אחרון

ביום רביעי 18/04/05 בשעה 19:30

בקדימה

במרכז המסחרי ליד כולל "פאר ענויים"

מארגן ההקרנה 'צחק': 050-7439753

במקרה וירד גשם, ההקרנה תדחה למועד אחר

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעילוי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'

גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
this booklet is sponsored for the memory of:

ג'ובני אמתי בן קרלא זכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudiv Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיזכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סבריינה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בכך זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אדורד פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו טראג'ינה בן אסתר לעילוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנרוד בן דינה - לעילוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעילוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'יאר בן רוזא לעילוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעילוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora		נואמי ג'רבי בת מרים לעילוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam	

שבת נופש
עם "חסדי נעמי" *

באלון "סאן" בת-ים
שגת באווירה אחרת!

שישי-שבת פרשת "מצורע"
ו-ז' ניסן 15-16/4/05
עס הרה"ע מרצכי איפרגן

אפרטיס: "חסדי נעמי" רח' בר יוחאי 10 בני ברק
03-677-77-77 / 052-3867711/6

חסדי נעמי

מתן כסתר ליתומים ואלמנות

קמחא דפסחא

לעניי העיר *

מוצרים כשרים לפסח או כסף

ניתן לתרום בניידות ובביתני האיסוף של "חסדי נעמי"

מוקד
טלפוני: 03-6777777 או 205*
מכל טלפון נייד

וכן באתר: www.naomi.org.il או בכתובת: בר יוחאי 10 בני ברק
*בתרומתכם נא ציינו את עיר מגוריכם כדי שנוכל להעביר לעניי עירכם

כסח עם השופר ^{אדום} 50%

ביום א' - ח' ניסן 17 באפריל

להזמנות דחופות

ניתן להזמין בטלפון עד למועד המבצע, ע"י תשלום מראש בכרטיס אשראי, כדי להכין את המלאי מראש לתאריך הנקוב:
יום א' - ח' ניסן 17 באפריל

מחיר ב-ש	קלטות אודיו
~~2~~ 2	1 קלטת טייפ
מחיר ב-ש	קלטות וידאו
~~15~~ 15	1 קלטת וידאו
~~10~~ 10	10 וידאו ומעלה לפי-
~~100~~ 100	מיני סמינר (10 קלטות וידאו)
מחיר ב-ש	תקליטורים לצפייה במחשב
~~15~~ 15	תקליטור בודד
~~20~~ 20	סט 2 תקליטורים
~~25~~ 25	סט 3 תקליטורים
~~30~~ 30	סט 4 תקליטורים
~~100~~ 100	10 תקליטורים
מחיר ב-ש	שונות
~~25~~ 25	1 תקליטור DVD
~~50~~ 50	2 תקליטור DVD
~~200~~ 200	10 תקליטור DVD
~~5~~ 5	1 תקליטור שומע
~~250~~ 250	סברית שופר MP-3 (CD 250)
~~10~~ 10	תקליטור שומע
~~25~~ 25	תקליטור תהילים תימנית MP-3
~~50~~ 50	תקליטור תהילים תימנית 11 י"ח
~~15~~ 15	תקליטור צחוקים

להצטייץ לאו! האודן

מבצע "נקוי כסח" הנחה 50% למוצרי "שופר" ביום ראשון ח' ניסן 05 אפריל 17

בארגון "שופר" רח' מתתיהו 10 בני ברק בין השעות 09:00 - 21:00 או בטלפון 03-6777779